

6. *Перехрест, Г.* Електронні інформаційні ресурси українського сегмента Інтернету / Г. Перехрест // Бібл. планета. – 2007. – № 3. – С. 26–30.

7. *Шрайберг, Я. Л.* Роль бібліотек в забезпеченні доступу к інформації и знанням в інформаційному веке : ежегод. докл. конференції «Крым», 2007 г. / Я. Л. Шрайберг. – Судак ; М. : [б. и.], 2007. – 47 с.

УДК 025.343.2

О. К. Тишковець, *зав. відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМАТИЧНОЇ КАРТОТЕКИ СТАТЕЙ ТА АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНОГО ПОКАЖЧИКА ДО НЕЇ У ДЕРЖАВНІЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті проаналізовано основи формування систематичної картотеки статей із періодичних видань та алфавітно-предметного покажчика до неї як один із головних чинників інформаційного забезпечення освітнянської галузі Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, довідково-пошуковий апарат, систематична картотека статей, алфавітно-предметний покажчик.*

Найдоступнішою інформаційною установою, яка забезпечує право людей на вільне користування інформаційними джерелами, є бібліотека. Для того, щоб багатства бібліотеки були доступні читачеві, необхідний добре організований довідково-пошуковий апарат. На сучасному етапі чимало уваги приділяється електронним ресурсам і пошуковим системам, які, безумовно, зручні у використанні, і, безперечно, за ними велике майбутнє. Але при всіх перевагах електронних БД замінити остаточно традиційні карткові пошукові системи (каталоги та картотеки) вони поки що не в змозі. Аналіз наукових праць [1–3, 5, 8, 10], практичного досвіду великих вітчизняних та зарубіжних бібліотек, що мають потужні бази даних, показує, що якісний традиційний довідково-пошуковий апарат (ДПА) значною мірою полегшує створення електронних баз даних.

Як зазначає І. М. Ломачинська, довідково-бібліографічний апарат бібліотеки – це сукупність традиційних та електронних довідкових видань, бібліотечних каталогів і картотек, що використовуються при обслуговуванні читачів для пошуку необхідної інформації [8, с. 88]. Значною є роль ДПА в різних формах пропаганди книжкових фондів бібліотеки, бібліографічному інформуванні користувачів, їх довідково-бібліографічному обслуговуванні, у процесі підготовки бібліографічних посібників.

ДПА кожної бібліотеки, а особливо наукової і галузевої, в тому числі освітянської, має складну структуру. Усі компоненти структури логічно, систематично, а іноді навіть і територіально поєднані між собою, доповнюючи один одного. Знання взаємозв'язків між окремими частинами ДПА необхідне бібліотекарям та бібліографам у будь-якій роботі. Формування ДПА ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розпочалося з перших років існування Бібліотеки. Як структурний підрозділ АПН України та єдиного освітньо-педагогічного відомства (МОН України та АПН України), Бібліотека визначила головну мету своєї діяльності – науково-інформаційне забезпечення розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики [17, с. 2–5]. Створена в 1999 р. на базі фондів Центральної освітянської бібліотеки Інституту змісту і методів навчання Міністерства освіти України та наукової бібліотеки Інституту педагогіки АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського мала багатий інформаційний ресурс (книжкові видання та періодичні видання XVIII–XXI ст. [16, с. 9; 9, с. 39]), який необхідно було об'єднати, систематизувати і вдосконалити; створити такий допоміжний апарат до нього, який відповідав би завданням Бібліотеки як державної наукової установи, а також як координаційного та методичного центру освітянських бібліотек галузі [13, с. 4]). Снільними, майже титанічними, зусиллями бібліотечних працівників і бібліографів за вісім років було створено потужний довідково-пошуковий апарат, заіндексований за системою УДК. Проводилася глибока наукова робота з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформатизації бібліотечно-бібліографічних процесів. Працівниками Бібліотеки була досліджена історія освітянських бібліотек різних видів і типів, визначено теоретично обґрунтовані і розроблені для практичного втілення такі поняття, як «педагогічна бібліотека»,

«мережа освітянських бібліотек», вивчено фонди, що увійшли до складу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [13]. Результати досліджень були використані для розробки напрямів діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та мережі освітянських бібліотек нашої держави і, звичайно, для формування довідкового апарату Бібліотеки.

Підводячи підсумки науково-дослідної роботи «Науково-інформаційне забезпечення освітянської галузі України», яка була здійснена ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2003–2007 рр., необхідно зазначити, що за цей період створено, відредаговано і постійно поповнюється 8 абеткових каталогів:

- книг і брошур російською та українською мовами (існує з 1945 р.);
  - книг і брошур іноземними мовами, що складаються з двох частин (з 1950 р.):
    - а) за латинською абеткою;
    - б) за кирилицею.
  - дисертацій (з 1971р.);
  - авторефератів дисертацій (з 1971 р.);
  - періодичних видань (з 1945 р.);
  - документів відділу наукового і прикладного бібліотекознавства (з 2003 р.);
  - філії № 1 (з 1999 р.);
  - документів читальної зали Фонду В. О. Сухомлинського (з 2003 р.).
- 6 систематичних каталогів:
- центральний російською та українською мовами, за УДК (з 1945 р.);
  - іноземними мовами, за УДК (з 1950 р.);
  - філії № 1, за ББК (з 1990 р.);
  - документів відділу наукового і прикладного бібліотекознавства, за УДК (з 2003 р.);
  - дисертацій, за УДК (з 1971 р.);
  - авторефератів дисертацій, за УДК (з 1971 р.).
- 7 картотек:
- систематична картотека статей із періодичних видань, за УДК (з 2000 р.);
  - систематична картотека статей із наукових збірників, за УДК (з 2001 р.);

- систематична картотека статей філії № 1, за ББК (з 1990 р.);
- систематична картотека статей з бібліотекознавства та бібліографознавства, за УДК (з 1994 р.);
- систематична картотека статей читальної зали Фонду В. О. Сухомлинського, за УДК (з 2003 р.);
- тематична картотека статей, законсервована в 1990 році (з 1955 р.);
- картотека публікацій снівробітників ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського (з 2005 р.).

Наукові співробітники відділу наукового опрацювання і каталогізації документів Бібліотеки підготували пам'ятку користувачеві про наявні в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського каталоги та картотеки, в якій дали їм коротку характеристику, розглянули принципи побудови, а також надали консультації щодо пошуку за ними і оформлення замовлень [7]. До систематичних каталогів, що діють у головному приміщенні ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, утворено алфавітно-предметний покажчик (АПП), який має традиційну (хоча й дещо деталізовану з питань педагогіки і психології) будову і спирається своєю схемою на вже наявні покажчики інших наукових бібліотек.

Необхідно зазначити, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у питанні створення ДПА нішла науково-інноваційним шляхом. Це сталося на етапі формування систематичної картотеки статей (СКС) і окремого до неї АПП. Такого досвіду ще не мала жодна бібліотека, оскільки більшість бібліотек створювала тільки АПП до систематичних каталогів або єдиний до всього ДПА.

Вивчаючи дане питання, керівник відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського Н. А. Палащина зробила висновок, що кожна бібліотека підходить до питання створення АПП індивідуально, враховуючи читацький контингент та специфіку довідково-пошукового апарату. Адже впродовж формування ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського її СКС дедалі більше набувала індивідуальних рис із формуванням кожного розділу. Спочатку вона мало чим відрізнялася від інших універсальних систематичних картотек статей. Інформація групувалася за таблицями УДК із певною деталізацією 37-го розділу (Педагогіка та освіта), а також розділу психології. Наявні таблиці УДК вже не були придатними для індексування статей.

Наукові співробітники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розробили робочий варіант таблиць із поглибленою деталізацією розділів «Педагогіка» та «Освіта». Проблеми почали виникати тоді, коли масив карток у картотеці став надзвичайно великим. Адже протягом звітнього періоду, який ми розглядаємо, бібліографи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського описували традиційно, а впродовж 2005–2007 рр. ще й в електронному режимі понад 300 назв періодичних видань, керуючись принципами науковості і повноти відбору інформації, особливо з питань навчання та виховання (за різноманітними методиками), створюючи законодавчу і нормативну базу з питань освіти і педагогіки, відстежуючи кожную проблему і актуальні завдання, які стоять перед педагогічною наукою, зокрема, перед її керівними установами – МОН України та АПН України. На 1.01.2008 р. СКС має 322 великі шухляди, з яких розділ 37 (Педагогіка та освіта) займає 193 шухлядки.

Формування розділів і виділення тематичних рубрик привело до необхідності створення в межах наявної картотеки цілих блоків, деякі з яких можуть стати або вже навіть і стали самостійними картотеками. Так, із наявної картотеки були виділені в окрему картотеку наукові публікації співробітників ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Картотека будується за абеткою прізвищ співробітників, а далі – за видами публікацій: статті, списки, покажчики тощо. В окремий блок виділена вся законодавчо-нормативна база: укази та розпорядження Президента України, закони Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, рішення та розпорядження міністерств і відомств України, зокрема Міністерства освіти і науки. Урядові постанови і рішення, які стосуються педагогіки та освіти, дублюються також у 37 розділі. Бібліографи, які працювали над розділами СКС, не обійшли увагою і доробок науковців АПН України. Великий блок у картотеці присвячений АПН України, де спочатку представлена структура Академії з її Президією, відділеннями, інститутами та лабораторіями, а також за абеткою представлені персоналії всіх співробітників АПН, матеріал про яких знайшов своє відображення в картотеці. Окремих індексів на МОН України та АПН України таблиці не мали, вони були розроблені науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Як приклад: індекс 37:061.1(477) має Міністерство освіти і науки України, а індекс 37:001.89:005.7](477) має АПН України. Крім того,

кожний бібліограф, працюючи над інформацією у своєму розділі, змушений був створювати ще більш поглиблену індексацію або застосовувати тематичні рубрики. Деякі з них так і залишилися в картотеці як рубрики без індексів, а деякі в процесі досконалішого вивчення питання були оформлені у відповідні індекси. Наприклад, рубрики «Державні програми», «Інтерактивне навчання», «Школи майбутнього» поки що залишаються в систематичній картотеці як тематичні.

Багато рубрик є і в розділі з дитячої психології, що пояснюється наявністю в ньому відповідної інформації. Деякими особливостями відрізняються і розділи, в яких зібрано методичні розробки та рекомендації освітянам у навчанні та вихованні. Це також один із найбільших карткових масивів СКС. Цього вимагають запити користувачів: за аналізом читацьких довідок саме методики використовуються освітянами (вчителями, викладачами, студентами) найчастіше.

Така поглиблена деталізація картотеки викликає багато запитань у фахівців Бібліотеки, але бібліографи, які здійснюють щоденні чергування, знаходять у цьому велику користь: обслуговування стає оперативнішим, а видана на запит інформація – релевантнішою. Таким чином, було враховано твердження І. Ломачинської, що «СКС, яка формується як і систематичний каталог, на відміну від останнього, може мати ділення більш дрібні, а картки групуються по діленнях з урахуванням галузевої специфіки та інших особливостей» [8, с. 94–95].

Здійснений аналіз дав підстави визначити особливості СКС, створеної у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Ними є:

- максимальна повнота відображення статей із періодичних видань;
- обов'язкове віддзеркалення законодавчо-нормативної бази;
- розробка методичних матеріалів для роботи над СКС (положень, інструкцій, методичних рішень);
- розкриття найдрібніших аспектів тематики розділів за допомогою нових індексів та тематичних рубрик;
- створення на базі СКС окремих тематичних картотек;
- наукова розробка алфавітно-предметного покажчика (АПП до СКС) із відповідно складеною до нього інструкцією з технології його побудови і оформлення.

Враховуючи науковий статус Бібліотеки, з картотеки картки не вилучаються, а зберігаються протягом всього її існування, оскільки можуть бути використані науковцями навіть через багато років.

Формуючи СКС, завідувач відділу Н. А. Палащина розробила положення про систематичну картотеку статей [12] і Паспорт-характеристику систематичної картотеки статей із періодичних видань Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, що була затверджена Радою при директорові ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського 16. 12. 2004, протокол № 7. У межах дослідження з 2003 по 2007 р. тривало формування картотеки та редагування її розділів. Зараз ця робота вже підходить до завершення, хоча в деяких розділах наукове редагування ще триватиме.

Завдяки редагуванню розділів картотеки, вивченню її складу, а також у зв'язку зі складністю її будови виникла необхідність створення наукового покажчика до СКС. Відразу стало зрозумілим, що цей АПП буде відрізнятися від традиційного, оскільки і сама картотека дещо відрізнялася від традиційної. Паралельно з редагуванням розділів бібліографи відділу виписували рубрики, за якими мав будуватися майбутній покажчик. Наукові працівники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського багато дискутували стосовно того, яким він має бути. Були пропозиції щодо створення єдиного АПП до всього ДПА, а також пропонувалося використати традиційну форму АПП. Н. А. Палащина, проаналізувавши теоретичні праці з цього питання, вивчивши досвід провідних бібліотек України та Росії, зокрема Національної парламентської бібліотеки України, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, бібліотек інститутів та університетів України (особливо педагогічних), дійшла висновку, що ця робота у всіх бібліотеках проводиться традиційно і лише в деяких, таких, як наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, існує свій оригінальний АПП, побудований таким чином: він завершує великі розділи картотеки статей. Наприклад, 37 (Педагогіка та освіта) має свій АПП; 81 (Мовознавство) – свій. Як зазначають фахівці бібліотеки університету, спочатку покажчик дублював раніше створений АПП до всього пошукового апарату, але, за їх словами, створити єдиний АПП як до каталогів, так і до картотеки статей не вдається – до цього висновку прийшли і фахівці нашої Бібліо-

теки. Ось чому предметні рубрики спочатку дублювалися в кінці розділів СКС бібліотеки університету, а тепер наявний у них АПП до картотеки стає схожим на АПП ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, оскільки СКС має таку ж дрібну рубрикацію, особливо в розділах «Педагогіка» та «Освіта». Отже, Н. А. Палашина самостійно розробляє схему майбутнього АПП СКС ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Досвід різних спеціалістів, який приводить до однакових висновків, – це вже майже правило, аксіома. Тому, шукаючи партнерів по корпорації, фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розпочали переговори саме з науковою бібліотекою Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.

Отже, кожна бібліотека приймає рішення, враховуючи свою специфіку, потреби свого користувача. У ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського це – академіки, наукові співробітники, директори навчальних закладів, учителі, викладачі, студенти. У процесі роботи над утворенням АПП виникало багато вузьких питань, наприклад стосовно географічних назв, які потребують уточнення, імен спеціалістів, учених, знавців у різних галузях, щодо яких є бібліографічна інформація в картотеці. Так створювався алфавітно-предметний покажчик у ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського. З погляду деяких фахівців – це гібрид словника-довідника і традиційного АПП. Але, як показала практика, іншим він і не міг бути.

Коли завершиться повна редакція картотеки, АПП буде також відредагований і стане стислішим і компактнішим. Але принципи побудови саме такого АПП – це узгоджена позиція всіх співробітників відділу, підкріплена практикою інформаційно-бібліографічного обслуговування. Існує думка: чи варто було робити це зараз, коли традиційна карткова форма ДПА вже доживає свій вік. На наше переконання – поки триватиме робота щодо удосконалення електронних баз даних, наш АПП з успіхом буде використовуватися фахівцями і користувачами Бібліотеки.

Взагалі, бібліотечно-бібліографічна праця – завжди науковий і творчий пошук. Теоретики розробляють для нас схеми, практики корегують науку, щоб вона була не мертвою, а живою і дієвою. Наш АПП уже виправдовує себе не лише в традиційному пошуку інформації. Він може бути використаний у виконанні віртуальних

та інших видів довідок, складанні тематичного рубрикатора до електронного каталогу, розробці нових індексів УДК.

Ми прагнули, щоб покажчик не виконував пасивну роль, а віддзеркалював дійсний зміст картотеки статей Бібліотеки та еволюціонував з її розвитком. На основі отриманого досвіду, у процесі укладання АПП, Н. А. Палащиною була розроблена методика для бібліографів бібліотек різних типів і видів, які працюватимуть над покажчиком до СКС – «Інструкція із складання АПП до універсальної систематичної картотеки статей із періодичних видань за УДК у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського», яка була затверджена Вченою радою ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського 8. 05. 2007 р., протокол № 5. Аналіз аналогічної роботи у вищезгаданих бібліотеках дав підстави зробити висновок, що такої інструкції не розробляла жодна бібліотека. Документ надає чітку методику побудови тематичних рубрик до АПП, приклади простих і складних рубрик та їх визначення, розкриває відмінність АПП до СКС від інших АПП, показує, в чому науковість та актуальність такого покажчика, специфіку посилань у ньому, а також особливості довідкових, персональних і географічних рубрик. Окремим розділом в Інструкції представлено технологію складання і оформлення (як внутрішнього, так і зовнішнього) предметних рубрик АПП, подальше редагування їх після друку та принципи розставлення їх у покажчику. Сама структура покажчика завдяки яскравим прикладам і чіткій методиці стає зрозумілою і наочною.

На сьогодні АПП наявний і використовується в роботі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Він як живий організм – розвивається і поповнюється весь час новими рубриками, адже розвиток самої картотеки не припиняється: виникають нові поняття, нові терміни, нові проблеми.

Отже, ДПА, як основа інформаційного забезпечення, а також теоретична база до нього, в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського вже створений, а це означає, що завдання, які стояли перед Бібліотекою з виконання НДР, реалізуються. Але життя не стоїть на місці, і нині відділ працює над створенням електронної БД «Періодика», яка вимагає прийняття нових методичних рішень, удосконалення версій програми «ІРБІС», з якою працюють бібліографи. На сьогодні ми опрацьовуємо і вводимо до електронної БД лише 34 назви журналів, а більшість – розписуємо традиційно.

Великі надії покладаємо на корпоративне наповнення бібліотеками, особливо педагогічними, електронних бібліографічних БД, що спростить та активізує роботу на цій ділянці. На сьогодні наша електронна БД досить скромна – всього 2 300 записів. Щоб активізувати роботу, необхідно провести реорганізацію відділу і поділити його на сектори (науково-дослідний, науково-інформаційний, інформаційно-бібліографічного обслуговування), а також збільшити кількість працівників для створення потужного електронного інформаційного ресурсу і кваліфікованого виконання різного типу довідок, у тому числі – віртуальних.

Деякі процеси інформаційного забезпечення, особливо фахівців АПН України, теж хотілося б зробити оперативнішими. Адже добре відомо: якість інформаційного забезпечення впливає на якість освіти та виховних процесів і, безумовно, на розвиток педагогічної науки.

Отже, нами заплановано такі кроки:

- удосконалення традиційної СКС та АПП до неї;
- створення електронної БД «Періодика» і поступовий, але повний перехід від карткової форми збереження аналітичної інформації до електронної;
- формування якісного довідково-пошукового апарату до електронної бази даних;
- корпоративний обмін електронними бібліографічними записами з іншими бібліотеками;
- використання наявного електронного інформаційного ресурсу для диференційного інформаційного забезпечення науковців АПН України, складання інформаційних та рекомендаційних списків, виконання письмових та віртуальних довідок.

Завдання складні і потребують великих зусиль, кваліфікованих фахівців і часу для їх здійснення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Алфавитно-предметный указатель к систематическому каталогу : пособие для библиотекарей.* – М. : Книга, 1981. – 160 с.
2. *Артюхова, Е.* АПУ к карточным каталогам и картотекам: электронная версия / Е. Артюхова // Библиотека. – 2005. – № 10. – С. 64–65.
3. *Диковская, Е. А.* Система каталогов и картотек как источник поиска информации о персонах / Е. А. Диковская // Мир библиографии. – 2003. – № 6. – С. 10–17.

4. *Дубовий, В.* Вища школа і бібліотека: встановлення корпоративних відносин / В. Дубовий // Бібл. планета. – 2006. – № 2. – С. 26–27.

5. *Збанацька, О. М.* Навігаційні «сходинки» до документа: [сучас. стан інф.-пошук. системи НПБ України] / О. М. Збанацька // Бібл. планета. – 2006. – № 2. – С. 14–16.

6. *Збанацька, О. М.* Обговорення проблем корпоративної каталогізації / О. М. Збанацька // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2005. – № 3. – С. 50–52.

7. *Каталоги й картотеки* Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: пам'ятка користувача / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [уклад.: Р. П. Гаврилюк, Ю. Ю. Мішина; наук. ред.: Т. Ф. Букшина, В. А. Зотова; відп. за вип. І. Г. Лобановська; літ. ред. Г. І. Гамалій; комп'ют. наб. С. Г. Коваленко]. – К.: [б. в.], 2004. – 32 с.

8. *Ломачинська, І. М.* Бібліографознавство: навч. посіб. для дистанц. навчання / І. М. Ломачинська. – К.: Ун-т «Україна», 2004. – 300 с.

9. *Мацібора, Н.* Фонд підручників (XVIII – початок XX ст.) ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – внесок до скарбниці української культури / Надія Мацібора // Історія освітянських бібліотек України: наук. зб. / АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Вирій, 2006. – С. 39–44. – Бібліогр.: 14 назв.

10. *Организация систематических и предметных каталогов научных библиотек*: сб. науч. тр. Вып. 2 / Гос. Ордена Ленина б-ка СССР им. В. И. Ленина, Отдел сист. и предм. кат. – М.: [б. и.], 1976. – 120 с.

11. *Палаціна, Н. А.* Наукове інформаційно-бібліографічне забезпечення інноваційних напрямків освітянської галузі / Н. А. Палаціна // Вісн. Книжк. палати. – 2005. – № 2. – С. 34–36.

12. *Положення про систематичну картотеку статей із періодичних видань* Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: затв. Радою при директорі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського від 16.12.2004 р., протокол № 7 // Організаційно-управлінські документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України (2000–2005 рр.) [Електронний ресурс] / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Електрон. дані (1 файл). – К., 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD–R).

13. *Рогова, П.* Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: п'ять років діяльності. Здобутки і перспективи / Павла Рогова // Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: п'ять років діяльності (2000–2004): наук.-допом. бібліогр. показч. / АПН України, Укр. асоц. ім. В. Сухомлинського, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2005. – С. 3–13.

14. *Рогова, П.* Шляхи становлення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як всеукраїнського науково-інформаційного центру освітянської галузі України / Павла Рогова // Історія освітянських бібліотек України : наук. зб. / АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К. : Вирій, 2006. – С. 8–21. – Бібліогр.: 5 назв.

15. *Ручимская, Е. М.* Алфавитно-предметный указатель: не переводить, а создавать наново / Е. М. Ручимская // Библиография. – 2001. – № 3. – С. 56–60.

16. *Сборник основных российских стандартов по библиотечно-информационной деятельности* / сост.: Т. В. Захарчук, О. М. Зусьман. – СПб. : Профессия, 2005. – 547 с.

17. *Статут Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського*: затв. постановою Президії АПН України від 19 лют. 2004 р. // Організаційно-управлінські документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України (2000–2005 рр.) [Електронний ресурс] / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Електрон. дані (1 файл). – К., 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD–R).

18. *Цыцурина, Г. Ф.* И традиционный, и электронный: размышления у каталогов / Г. Ф. Цыцурина // Библиография. – 2001. – № 3. – С. 13–14.

19. *Ярошенко, Т.* Управління колекціями електронних журналів: нова роль бібліотек у створенні інформаційного освітньо-наукового простору України / Т. Ярошенко // Бібл. планета. – 2005. – № 4. – С. 14.

УДК 37(059)

Л. І. Ніколюк, наук. співробітник ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ: КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

У статті стисло подано історію створення календарів від античних часів до сучасності. Досліджено роль, мету і основні завдання «Календаря знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки», який видає Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, в інформаційному забезпеченні фахових потреб науковців і практиків освітянської галузі України. Проаналізовано низку «Календарів ...» (2002–2007 рр.) щодо обсягу інформації, формування записів подій,